

แนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง
"๑ ท้องถิ่น ๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง"

๑. หลักการและเหตุผล

ภาคการเกษตรของไทยประสบกับปัญหาหุ้รุมเร้ามากมายน เช่น ราคาผลผลิตที่ขาดเสถียรภาพ การใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่เหมาะสม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรที่ยังอยู่ระดับสูง ทั้งที่ภาคการเกษตรของประเทศไทย มีจุดแข็งในฐานะเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตร อาหารและผลิตภัณฑ์ลำดับต้นๆ ของโลก เนื่องจากประเทศไทยมีข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตร ทั้งการเพาะปลูก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และปศุสัตว์ ได้ตลอดทั้งปี ในขณะที่เดียวกันก็พบจุดอ่อน ได้แก่ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ส่วนใหญ่ยึดติดรูปแบบการผลิตแบบเดิม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายการยกระดับสินค้าเกษตร เสริมศักยภาพเกษตรกร โดยการผลักดันสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง "๑ ท้องถิ่น ๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง" โดยมอบหมายให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการบูรณาการแผนงานและงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว

ในการนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจัดทำแนวทางหลักเกณฑ์และการขับเคลื่อนการคัดเลือกตำบลเกษตรมูลค่าสูง เพื่อขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่นในตำบล โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรที่รวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่หรือสามารถพัฒนาไปเป็นแปลงใหญ่ได้ มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูป โดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร รวมทั้งมีการวางแผนการผลิตที่เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาด มีตลาดรองรับที่ชัดเจนและมุ่งสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และมีการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยการดำเนินการทั้งหมดนี้มีกระบวนการสร้างและพัฒนากลไกการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมตั้งแต่ในระดับพื้นที่และส่วนกลางในการขับเคลื่อนและพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้เข้มแข็งตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล กล่าวคือ "ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้"

๒. เป้าหมาย

- ๑) พื้นที่ดำเนินการตำบลเกษตรมูลค่าสูง ๕๐๐ ตำบล (อำเภอละ ๑ ตำบล)
- ๒) มีการพัฒนาสู่ความยั่งยืน (SDGs) ตามแนวทาง BCG Model

๓. ตัวชี้วัด

- ๑) พื้นที่ดำเนินการตำบลเกษตรมูลค่าสูง ๕๐๐ ตำบล (อำเภอละ ๑ ตำบล)
- ๒) ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้ ๓ เท่าในปีที่ ๔ ที่เข้าร่วม
ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิ จำนวน ๑๐๗,๔๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิ จำนวน ๒๑๔,๘๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิ จำนวน ๓๒๒,๒๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิ จำนวน ๔๒๙,๖๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิ จำนวน ๕๓๗,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
หมายเหตุ : รายได้สุทธิเป็นรายได้ทั้งในและนอกภาคการเกษตร

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) มีตำบลเกษตรมูลค่าสูง ๕๐๐ ตำบล
- ๒) ตำบลเกษตรมูลค่าสูงได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง และขยายผลไปสู่ตำบลอื่นๆ ต่อไป

๕. แหล่งงบประมาณ

- ๑) งบประมาณระบบประมาณจากหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอการขอรับการสนับสนุนจากงบกลางฯ
- ๓) กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอฯ
- ๔) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อพัฒนาการเกษตรแปลงใหญ่ ฯลฯ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐)

๗. กลไกการคัดเลือก

- ๑) จังหวัดดำเนินการผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการเกษตรระดับหมู่บ้านสู่การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงระดับอำเภอ
- ๒) รายงานผลการคัดเลือกให้คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (Single Command Province : SCP) ตรวจสอบ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลผลการคัดเลือกดังกล่าว ผ่านแบบเก็บข้อมูลการคัดเลือกตำบลเกษตรมูลค่าสูง (ptvalue.moac.go.th)
- ๓) ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของพื้นที่ กำกับ ดูแล ติดตามผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

๘. หลักเกณฑ์การคัดเลือก

- ๑) เป็นสินค้าที่มีศักยภาพสูง เช่น สินค้าโดดเด่น, สินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, สินค้าหลักของจังหวัด, สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เป็นต้น
- ๒) เป็นสินค้าภายใต้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากยังไม่ได้เข้าสู่โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้พัฒนาเข้าสู่กระบวนการต่อไป
- ๓) กลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรได้รับการจัดระดับชั้นความเข้มแข็ง (ระดับ A หรือ B)
- ๔) เป็นสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (pre-GAP, GAP, อินทรีย์)
- ๕) มีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เช่น การแปรรูปสินค้า, การพัฒนาผลิตภัณฑ์, การทำตราสินค้า, การสร้าง story สินค้า เป็นต้น
- ๖) มีกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่คุณค่า (SDGs) ตามแนวทาง BCG Model
- ๗) ตลาดนำการผลิต (ทั้งในหรือต่างประเทศ)

๙. การกำหนดเป้าหมายพื้นที่ดำเนินงาน

ขนาด	จำนวนจังหวัด	จำนวนตำบลที่ต้องคัดเลือกต่อจังหวัด	รวมจำนวนตำบลทั้งหมด
S	๙	๔	๓๖
M	๔๘	๖	๒๘๘
L	๙	๙	๘๑
XL	๑๐	๑๐	๑๐๐
รวมทั้งหมด	๗๖	-	๕๐๕

(รายนามจังหวัดตามเอกสารแนบ)

การกำหนดเป้าหมายพื้นที่ดำเนินงาน

ลำดับที่	จังหวัด	ระดับ
1	กระบี่	M
2	กาญจนบุรี	M
3	กาฬสินธุ์	L
4	กำแพงเพชร	M
5	ขอนแก่น	XL
6	จันทบุรี	M
7	ฉะเชิงเทรา	M
8	ชลบุรี	M
9	ชัยนาท	M
10	ชัยภูมิ	L
11	ชุมพร	M
12	เชียงใหม่	L
13	เชียงใหม่	XL
14	ตรัง	M
15	ตราด	M
16	ตาก	M
17	นครนายก	S
18	นครปฐม	M
19	นครพนม	M
20	นครราชสีมา	XL
21	นครศรีธรรมราช	XL

ลำดับที่	จังหวัด	ระดับ
22	นครสวรรค์	XL
23	นนทบุรี	S
24	นราธิวาส	M
25	น่าน	L
26	บึงกาฬ	M
27	บุรีรัมย์	XL
28	ปทุมธานี	M
29	ประจวบคีรีขันธ์	M
30	ปราจีนบุรี	M
31	ปัตตานี	M
32	พระนครศรีอยุธยา	L
33	พะเยา	M
34	พังงา	M
35	พิจิตร	M
36	พิจิตร	M
37	พิษณุโลก	M
38	เพชรบุรี	M
39	เพชรบูรณ์	M
40	แพร่	M
41	ภูเก็ต	S
42	มหาสารคาม	M

ลำดับที่	จังหวัด	ระดับ
43	มุกดาหาร	M
44	แม่ฮ่องสอน	M
45	ยโสธร	M
46	ยะลา	M
47	ร้อยเอ็ด	XL
48	ระนอง	S
49	ระยอง	M
50	ราชบุรี	M
51	สพบุรี	M
52	ลำปาง	M
53	ลำพูน	M
54	เลย	M
55	ศรีสะเกษ	XL
56	สกลนคร	L
57	สงขลา	L
58	สตูล	M
59	สมุทรปราการ	S
60	สมุทรสงคราม	S
61	สมุทรสาคร	S
62	สระแก้ว	M
63	สระบุรี	M

ลำดับที่	จังหวัด	ระดับ
64	สิงห์บุรี	S
65	สุโขทัย	M
66	สุพรรณบุรี	M
67	สุราษฎร์ธานี	L
68	สุรินทร์	L
69	หนองคาย	M
70	หนองบัวลำภู	S
71	อ่างทอง	M
72	อำนาจเจริญ	M
73	อุดรธานี	XL
74	อุตรดิตถ์	M
75	อุทัยธานี	M
76	อุบลราชธานี	XL

ขนาด	จำนวนจังหวัด	จำนวนตำบลที่คัดเลือก	รวมจำนวนตำบล
S	9	4	36
M	48	6	288
L	9	9	81
XL	10	10	100
รวม			505